

Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19280>

Özet

Çokboyutlu İlişki Ölçeği (ÇBÖ), bireylerin kişilerarası ilişkilere yönelik tutumları, duyguları ve davranışları sekiz farklı alt boyutta değerlendirilmeyi amaçlayan bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türkçe'ye uyarlanması sonucunda geliştirilmiştir. ÇBÖ, ilişkiye odaklanma düzeyinden ilişki doyumu, kaygı ve kontrol mekanizmalarına kadar geniş bir yelpazede ilişki dinamiklerini ölçmektedir. Ölçek, 60 maddeden oluşmakta ve 5'li **Likert ölçeği** formatında derecelendirilmektedir. Ölçeğin psikometrik özellikleri, Türk örnekleminde yapılan kapsamlı geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarıyla desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çokboyutlu İlişki Ölçeği, ÇBÖ, İlişki Doyumu, İlişki Kontrolü, **Geçerlilik**, **Güvenilirlik**, Psikometrik Uyarlama

Yazarlar

Ayda Büyükahin

Amaç

Çokboyutlu İlişki Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin romantik ve yakın ilişkilerdeki deneyimlerini, beklentilerini ve davranışsal eğilimlerini kapsamlı ve çok boyutlu bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyin ilişkiye verdiği önemi, ilişkiden aldığı hazzı ve ilişkideki kaygı/güvensizlik düzeylerini belirlemeye odaklanmıştır.

Bu araç, klinik psikoloji ve danışmanlık alanlarında, bireylerin ilişki sorunlarının altında yatan dinamikleri anlamak ve uygun müdahale stratejileri geliştirmek için değerli bir teşhis ve değerlendirme potansiyeli sunmaktadır. Ölçeğin uyarlama çalışması, Türk kültürüne özgü ilişki algıları da dikkate alınarak, orijinal yapının geçerliliğini koruduğunu göstermiştir.

Yapı

Çokboyutlu İlişki Ölçeği (ÇBÖ), sekiz farklı alt boyuttan oluşan karmaşık bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu boyutlar, ilişki kurma ve sürdürme sürecindeki bilişsel, duygusal ve kontrol odaklı süreçleri temsil eder. Ölçek, toplam 60 madde aracılığıyla bu sekiz boyutu ayrı ayrı değerlendirir, böylece genel bir ilişki kalitesi skorundan ziyade, bireyin ilişki dinamiklerinin hangi yönlerinde güçlü veya zayıf olduğunu ortaya koyar.

Ölçülen temel yapılar arasında hem ilişkiye yönelik yüksek düzeyde bağlılık ve odaklanma gibi

pozitif yönler hem de ili?ki korkusu/kayg?s? gibi olumsuz duygusal durumlar bulunmaktad?r. Ayr?ca, bireyin ili?kideki kontrol mekanizmalar?n? (?çsel ve D??sal Kontrol) ve sosyal izlenimi yönetme becerisini de ele alarak ili?ki yeterlili?i kavram?na multidisipliner bir bak?? aç?s? getirir.

Geçerlilik

ÇB?Ö'nün **geçerlilik** çal??mas?nda, yap? geçerlili?ini desteklemek amacıyla ?li?ki Doyumu Ölçe?i (?DÖ) gibi benzer yap?larla **korelasyon** analizleri yap?lm??t?r. ÇB?Ö ile ?DÖ arasındaki korelasyon katsay?lar?, ili?kisel yap?lar?n beklendi?i gibi birbiriyle ili?kili oldu?unu göstererek, -.41 ile .69 arasında de?i?mektedir. Bu aralık, ölçe?in yak?n ili?kili ancak farklı yap?lar? ölçtü?üne dair kan?t sunar.

Faktör yap?s?, ölçe?in teorik olarak öngörülen sekiz alt boyutu destekledi?ini göstermektedir. Ek olarak, alt ölçeklerin cinsiyetler aç?s?ndan kar??la?t?r?lmas? sonucunda, kad?nlar ve erkekler arasında sadece "D??sal ?li?ki Kontrolü" alt ölçe?inde anlaml? bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, bireylerin d??sal faktörler arac?l??yla ili?kilerini kontrol etme e?ilimlerinin cinsiyete göre de?i?ebilece?ini i?aret etmektedir.

Güvenilirlik

Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i'nin **güvenilirlik** analizleri, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlı??a ve zamana kar?? kararlı??a sahip oldu?unu göstermektedir. Ölçe?in genel iç tutarlı?k **Cronbach Alpha** katsay?s? .81 olarak belirlenmiştir, bu de?er ölçe?in güvenilirli?ini kan?tlar. Test-tekrar test güvenilirli?i katsay?s? ise .80 de?erindedir, bu da ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verdi?ini gösterir.

Alt ölçek düzeyinde yap?lan güvenilirlik incelemeleri daha ayrıntılı sonuçlar sunmaktadır:

Alt ölçeklerin **Cronbach Alpha** iç tutarlı?k katsay?lar? .73 ile .91 arasında de?i?mektedir.

?ki yar?m güvenilirlik katsay?lar? .72 ile .90 arasında de?i?mektedir.

Test tekrar test güvenilirlik katsay?lar? .63 ile .86 arasında de?i?mektedir.

Bu de?erler, ÇB?Ö'nün hem genel hem de alt boyutlar baz?nda psikometrik açıdan sağlam ve güvenilir bir ölçüm aracı oldu?unu do?rulamaktadır.

Faktör Analizi

Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i, sekiz temel faktör veya alt boyut etraf?nda yap?landır?lm??t?r. Bu faktör yap?s?, ölçe?in çok boyutlu do?as?n? yans?t?r ve ili?ki dinamiklerinin farklı yönlerini ba??msuz olarak ölçme yetene?ini sağlar.

Ölçe?in faktör yap?s?n? olu?turulan 8 alt boyut ve bunlara ait madde say?lar? ?unlard?:

?li?kiye Yüksek Düzeyde Odaklanma (12 madde)

?li?ki Doyumu (9 madde)

?li?ki Korkusu / Kayg?s? (10 madde)

?li?ki ?zlenimi Ayarlama (5 madde)

?li?kide Kendine Güven (5 madde)

D??sal ?li?ki Kontrolü (4 madde)

?li?ki Giri?kenli?i (4 madde)

?çsel ?li?ki Kontrolü (4 madde)

Ölçek

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 60 maddeden olu?an, 8 alt boyutlu öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler (Genel ve Klinik Popülasyon)

Ya? Grubu: Ergenlik sonrası ve Yeti?kinlik dönemi

Popülasyon Detaylar?: Geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? Türkiye'deki üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert derecelendirme** (1=Benim için hiç uygun de?il - 5=Benim için çok uygun). Yüksek puanlar, ilgili alt boyuttaki özelli?in yüksek düzeyde varl??n? göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ki?ileraras? ?li?kiler, ?li?ki Kayg?s?, ?li?ki Kontrolü, Özgüven, Psikometrik Özellikler, ?ç Tutarl?l?k, **Korelasyon**, **Cronbach Alpha**

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?i?k E-posta Adresleri: bsahin@humanity.ankara.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi, ?nsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi (Tahmini Ba?i?k)

?zinler & Ücret ve Test Y?i?

Ölçe?in orijinal uyarlama çal??mas? 2005 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Ayda Büyük?ahin ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal makale ve ölçek detaylar?na eri?im için ilgili derginin web sitesi ziyaret edilebilir: turkpsikiyatri.com.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cokboyutlu-iliski-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Büyük?ahin, A. (2005). Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i: **Geçerlilik** ve **güvenirlilik** çal??mas?. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.

Çokboyutlu ?li?ki Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

8 alt boyut ve 60 madde

?li?kiye Yüksek Düzeyde Odaklanma (12 m)

?li?ki Doyumu (9 m)

?li?ki Korkusu /Kayg?s? (10 m)

?li?ki ?zlenimi Ayarlama (5 m)

?li?kide Kendine Güven (5 m)

D??sal ?li?ki Kontrolü (4 m)

?li?ki Giri?kenli?i (4 m)

?çsel ?li?ki Kontrolü (4 m)